

Verslag Lustrumcongres Vereniging voor Vrouw en Recht

Clara Wichmann

“Recht zonder m/v?”

Over het afschaffen van sekse als juridische categorie

Clara Wichmann

Vereniging voor Vrouw en Recht

13 november 2014

Programma

- 13.30 –14.00** Inloop
- 14.00 -14.10** Opening door Mieke van der Burg, voorzitter VVR,
Introductie Dagvoorzitter Kirsten van den Hul
- 14.15 -14.40** Mieke Aerts, hoogleraar politieke geschiedenis van
gender in Nederland, UvA
- 14.40 -15.00** Saskia Wieringa, hoogleraar Gender and Women's Same-sex
Relations Crossculturally, UvA
Beeldbijdrage vanuit antropologische invalshoek
- 15.00 –15.20** Pauze
- 15.20 -17.00** Discussie tussen zaal en forum o.l.v. de dagvoorzitter

- Marjolein van den Brink, universitair docent
rechtsgeschiedenis, Universiteit Utrecht
- Caroline Forder, bijzonder hoogleraar Rechten
van het kind, Vrije Universiteit Amsterdam
- Margo Kusters, werkgroep diversiteit &
Participatie Jonge Democraten
- Mieke Aerts, hoogleraar politieke geschiedenis
van gender in Nederland
- Vreer Verkerke, Vreerwerk, Gender
Education and trans/inter advocacy
- Monique de Vries, voormalig lid Tweede
Kamer voor de VVD en Staatssecretaris

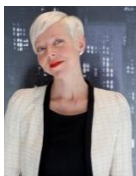

- 17.00-17.15** Afsluiting en dankwoorden
- 17.15 –18.30** Borrel

Sprekers

Mieke van der Burg,
Voorzitter VVR, voormalig PVDA-politica

Kirsten van den Hul,
Dagvoorzitter, columnist, Change Agent, schrijver van (S)hevolution

Mieke Aerts,
Hoogleraar politieke geschiedenis van gender in Nederland

Saskia Wieringa,
Hoogleraar Gender and Women's Same-sex Relations crossculturally

Forumleden

Marjolein van den Brink,
Universitair docent rechtsgeleerdheid

Caroline Forder,
Bijzonder hoogleraar Rechten van het kind,

Margo Kusters,
Werkgroep diversiteit & Participatie Jonge Democraten

Vreer Verkerke,
Vreerwerk, Gender Education and trans/inter advocacy

Monique de Vries,
Voormalig lid Tweede Kamer voor de VVD en Staatssecretaris

Helaas afwezig:

Hanneke Felten,
Femnet-GroenLinks

Hoogzwanger en daardoor niet in de gelegenheid om bij het congres aanwezig te zijn.

Catelene Passchier,
Kleindochter van Clara Wichmann, Lid hoofdbestuur FNV.

Kon helaas niet aanwezig zijn omdat zij als lid van het ILO bestuur onverwacht om urgente redenen de ILO-bestuursvergadering in Genève, niet kon verlaten.

Verslag

13.30 –14.00 Inloop

Het is 13 november 2014. Een bijzondere dag voor de Vereniging voor Vrouw en Recht. De dag waarop het spannende lustrumcongres 'Recht zonder m/v, over de afschaffing van sekse als juridische categorie', plaats zal vinden. Een controversieel thema dat deze middag besproken zal worden in twee presentaties en een discussie met zowel de zaal als een panel van deskundigen.

Het congres vindt plaats in het prachtige 'Ottone' aan de Nieuwe Kromme Gracht in het centrum van Utrecht. Een schitterende zaal waar regelmatig presentaties en congressen, maar ook bruiloften worden gehouden. Vanaf half twee is de zaal open en kunnen mensen binnenlopen. Al snel vormt zich een druk en gemixt gezelschap: leeftijd, beroepscategorie, man en vrouw lopen sterk uiteen. Er hangt een prettige sfeer en het publiek neemt plaats in de zaal, na een kopje koffie of thee en het in ontvangst nemen van het programma en de ja/nee-kaarten voor de discussie. Nieuwsgierigheid voert de boventoon wanneer voorzitter van de VVR, mevrouw Mieke van der Burg het podium beklimt.

14.00 -14.10 Opening door voorzitter Mieke van der Burg

'Van harte welkom op deze feestelijke bijeenkomst. Het 10/30 jarig bestaan.' Dit bijzondere jubileum kent een bijzondere geschiedenis: De huidige vereniging van Vrouw en Recht is opgericht in 2004 en bestaat dit jaar dus 10 jaar. Daar ging echter 20 jaar aan geschiedenis aan vooraf. Mieke van der Burg neemt het publiek mee in de historie van de VVR. Vijf jonge juristen, allen actief in de vrouwenbeweging, richtten in 1979, de Werkgroep 'Vrouw en Recht' op. Ze streefden naar een verbetering van de rechtspositie van vrouwen en vormden een platform om ervaringen uit te wisselen. Landelijk groeide de aanhang en het draagvlak en in 1985 werd de werkgroep een vereniging.

Het Clara Wichmann Instituut (CLWI), dat in 1987 is opgericht, coördineerde de activiteiten. In 2004 werd de subsidieverlening van het Ministerie van Justitie stopgezet. Velen vonden dat het instituut niet verloren mocht gaan en samen besloten zij tot de oprichting van de Vereniging voor Vrouw en Recht (met toevoeging Clara Wichmann). De doelstelling van de vereniging is (tot op de dag van vandaag) nog steeds verbetering van de rechtspositie van vrouwen én een platform vormen voor kennis- en informatie-uitwisseling.

In de loop der jaren zijn er heel wat successen en resultaten geboekt, zoals het feit dat de SGP geen vrouwen meer mag uitsluiten van politieke functies (VVR was hierbij ondersteunend), een publieke zwangerschapsuitkering voor ZZP'ers, verbetering van de positie van huishoudelijke hulpen en dienstverleners en het voorkomen van landelijke registratie van sekswerkers. Deze items kunnen de bezoekers van het congres ook teruglezen op de boekenlegger die zij na afloop van de bijeenkomst mee naar huis krijgen. Daarop staat ook te lezen dat er nog veel te doen is, zoals letselschade zonder discriminerende uitgangspunten, passende partneralimentatie en een verbetering van de rechtspositie van deeltijders aan huis.

De VVR steunt al jarenlang op de enorme inzet van haar leden. Kenmerkend voor de VVR is de vasthoudendheid, want zoals velen weten is een wetswijziging een proces van lange adem. Steeds meer loopt de vereniging tegen haar eigen grenzen aan. Hoe kan zij haar politieke beïnvloedingswerk blijven doen als vrijwilligersorganisatie? Hoe 'verzilveren' we het goud dat we in handen hebben, het kapitaal in de vorm van unieke kennis, relevante ervaring en een prachtig netwerk? Is professionele ondersteuning nodig om roofofbouw op de leden te voorkomen? Of zit dat in een groter samenwerkingsverband met de advocatuur of met een universiteit?

Een nieuwe koers is nodig. Op de Algemene Ledenvergadering van 29 januari 2015 zullen verschillende mogelijkheden aan de orde komen. Iedereen wordt opgeroepen mee te denken en met creatieve gedachten te komen.

Terug naar vandaag: terug naar het congres over 'Recht zonder m/v'. Een spannend, veelzijdig en actueel thema. Waarom zouden we of een jongen of meisje moeten zijn? Het draait hierbij niet om de afschaffing van de termen in de praktijk, maar om de juridische kant daarvan. Is seksregistratie nog nodig? En is iedereen nog wel in twee hokjes te zetten? Kun je iemand wel zijn of haar hele leven in één hokje stoppen? Wat zijn de juridische consequenties van afschaffing van categorisering? Zou het afschaffen van sekse als juridische categorie niet kunnen leiden tot minder vooroordelen?

Tijd voor de introductie van onze dagvoorzitter Kirsten van den Hul. Een jonge, dynamische, veelzijdige en sterke vrouw. Zij zal de sprekers introduceren en de discussie leiden. Om kennis met de zaal te maken vraagt ze naar de achtergrond van de bezoekers van het congres: "Wie is er hier jurist?" Ze spreekt onder andere met een jurist die overweegt om lid te worden van de vereniging en een niet-jurist uit een biseksuele organisatie, die ook lid zou willen worden.

Vervolgens is het de beurt aan hoogleraar politieke geschiedenis van gender in Nederland, mevrouw Mieke Aerts. Zij zal het publiek meenemen in een stukje gendergeschiedenis.

Tijdens haar openingswoord staat mevrouw van der Burg stil bij het recentelijke overlijden van mevrouw Sarah van Walsum. Van Walsum was VVR-lid en actief in de werkgroep migratierecht. Zij leverde belangrijke bijdragen aan de gezin- en familieaspecten bij migratie. Ze was een zeer gewaardeerd lid en een betrokken mens. Een aantal deelnemers van het congres zullen de bijeenkomst voortijdig verlaten om bij haar afscheidsbijeenkomst in Amsterdam aanwezig te kunnen zijn.

'We zullen haar missen'

Sarah van Walsum 18 februari 1955 – 9 november 2014

Gender, dat weten we toch allemaal?

Geheel volgens planning gaat om 14.15 het woord naar Mieke Aerts, hoogleraar politieke geschiedenis van gender in Nederland. Haar presentatie draagt de titel: *'Gaaf u rustig zitten. Denken over sekse'*. Wie zich met gender bezighoudt kan volgens Aerts niet om Joan W. Scott en Judith Butler heen. Zij zijn verantwoordelijk voor het wereldwijd verspreiden van het begrip gender. Ondanks de moeilijkheidsgraad van hun teksten wordt één ding erg duidelijk: sekse spreekt niet voor zich. Kunne, geslacht, sekse en gender bestaan niet van nature. Ze hebben een geschiedenis en worden 'gedaan'. Gender is performance, heeft te maken met machtsverhoudingen en komt tot stand. Het is een essentieel element in intermenselijke relaties.

Daar waar sommigen denken *'Gender, dat weten we toch allemaal! Je kunt toch zien of iemand 'm' of 'v' is?'* is dit tegenwoordig niet meer vanzelfsprekend. Daarom hebben we het

vandaag over dit onderwerp. We kunnen daarbij bouwen op veel historisch onderzoek. In 1988 schreef Denise Riley het boek *'Am i that girl?'*. Ze dacht na over de vrouw. Wat moet je doen om een vrouw te zijn? Wanneer ben je een vrouw?

De boeken van Thomas Laquer (*'making sex'*, 1990), *Doubting sex* (2012, Geertje Mak) en het boek *Brainstorm* (2010, Rebecca M. Jordan Young) komen tijdens de presentatie van Aerts aan bod. In deze boeken wordt op bijna sociaal-historische manier methodologisch onderzoek naar sekse gedaan. Vooral het boek *Doubting sex* is volgens Aerts een aanrader. Het bespreekt de in de 19^e eeuw veranderende blik op de hermaphrodite.

Ook feministen dachten in het verleden na over 'm' en 'v'. Belangrijke namen in de eerste feministische golf zijn Clara Wichmann, Corrie Beaujon en Wim Werker. Zij startten kort voor de eerste wereldoorlog als groep juridische studievrienden een actiegroep op die nadacht over sekse. Ze richtten het tijdschrift *'Vrouwen in de twintigste eeuw'* op en maakten een handboek over sekse en de vrouwenbeweging. Ze lieten zich bij hun werk inspireren door Getrud Bäumer, Gerard Heymans en Tonia Barkey en dachten na over zaken als 'is het verschil tussen man en vrouw natuur of cultuur?'. Volgens Clara Wichmann kan dit verschil niet alleen uit cultuur ontstaan, maar is het een voortzetting van natuurlijke verhoudingen. Clara Wichmann en kornuiten waren het niet eens met feministen als Wilhelmina Drucker, Aletta Jacobs en Anna Polak, want die vonden juist dat sekseverschil helemaal niet natuurlijk was. Althans, dat we niets over een natuurlijk verschil kunnen zeggen voordat er maatschappelijke gelijkheid tussen m en v is bereikt.

De twee groepen voerden heftige discussies over feminisme en waar feminisme over zou moeten gaan.

In de tweede feministische golf is er net zo'n discussie over verschil in gelijkheid, bijvoorbeeld naar aanleiding van een befaamde observatie van psychiater Jaques Lacan: 'De WC deuren'. Hij constateerde dat ondanks alle moderne gelijkheid, we wel degelijk weten dat maar één deur voor ons de juiste is. Hoe zit het dan met gelijkheid en lichamelijk verschil?

Ook in de actualiteit speelt dit dilemma. Zo was er één dag voor dit congres een nationale WC-actie, waarbij een derde toilet werd geïntroduceerd voor mensen die (hun) sekse wensen te betwijfelen. Het roept de vraag op: 'Hoe nu verder?'. Gaan we inderdaad uitbouwen naar drie wc's en dus verder categoriseren of gaan we het minimaliseren en bestaat er in de toekomst nog maar één wc? Mieke Aerts pleit tegen verder categoriseren op basis van verschillende identiteiten en roept ons op na te denken over hoe eventueel onderscheid te maken in wat we doen, niet wie we zijn.

Met deze oproep sluit Mieke Aerts haar betoog en korte blik in de geschiedenis van Gender af. Later in de middag zullen we haar nog terugzien als één van de forumleden tijdens de discussie.

Het woord is wederom aan dagvoorzitter Kirsten van den Hul. Zij bedankt Mieke Aerts hartelijk voor haar presentatie en geeft het woord aan de volgende sprekerster van vandaag: Saskia Wieringa, Hoogleraar Gender and Women's Same-sex Relations crossculturally. Zij belooft ons een korte antropologische rondreis!

14.40 -15.00 Saskia Wieringa, Beeldbijdrage vanuit antropologische invalshoek

De grootste kracht zit 'm in het samenspel

Prof. Dr. Saskia Wieringa bevraagt ons strikte denken rondom sekse en gender: man of vrouw. Antropologisch gezien is het namelijk niet zo binair, maar juist fluïde. Aan de hand van diverse voorbeelden laat zij zien dat de tweedeling die wij kennen, lang niet overal voorkomt.

Ze start met het voorbeeld van Alter en Jane, een koppel uit Jakarta dat in 2010 trouwde. Het huwelijksgeluk duurt niet lang: Alter wordt door zijn schoonmoeder aangegeven. Hij zou niet geboren zijn als man.

Wat maakt dat Alter? Lesbisch, FTM, intersex? En wat zijn de seksuele rechten? Pleegde hij document bedrog? Of is hij in het verkeerde lichaam geboren? Dit laatste wordt door de Islam geaccepteerd, maar door het Christendom niet. Kortom: een ingewikkelde kwestie.

Volgens Wieringa heb je recht op een eigen identiteit. Wat je zelf wilt zijn, dat ben je.

In Nederland kennen we slechts twee categorieën, maar in India heb je er drie: man, vrouw en een derde categorie. In Sulawesi heb je zelfs vijf mogelijkheden. Daar ben je man, vrouw, calalai, calabai of bissu (intersex). De Calalai wordt als vrouw geboren maar vervult een sociale rol als man. Bij de Calabai is dit precies andersom. In Thailand heeft een onderzoeker 26 categorieën beschreven, de Duitse seksuoloog Hirschfeld sprak over 63 zogenaamde 'Zwischenstufen'. Dit betekent uiteraard niet dat er geen achterstelling is van niet-heteroseksuele mensen.

Saskia Wieringa laat in haar presentatie zien dat in veel culturen transmensen een status tussen de goden- en de mensenwereld bezetten. Ook in diverse andere culturen zien we gemengde, meervoudige goden en tussenvormen. Zij zijn half vrouw - half man (Indonesië) of hermafrodiete (Griekenland). Maar ook in de Chinese mythe Fuxi en Numa, vruchtbaarheidsrituelen in Angola en dansen in India (de Andranatyam) zien we ruimte voor het thema transgender en transsex. Bijzonder is dat in deze culturen aan tussenvormen tussen man en vrouw een vaak goddelijke status wordt toegekend. Volgens Wieringa zit de grootste kracht in het samenspel van de genders.

Hiermee rond Wieringa haar toespraak af en geeft ze het woord aan dagvoorzitter Kirsten van den Hul. Zij kondigt de pauze aan. Bezoekers van het congres kunnen een lekker kopje thee of koffie nuttigen en zich voorbereiden op het interactieve deel van het programma: de discussie!

15.00 – 15.20 Pauze

15.20 -17.00 Discussie tussen zaal en forum o.l.v. de dagvoorzitter

Na een geanimeerde pauze is de zaal exact op tijd weer gevuld voor het spannendste onderdeel van de dag. Er zijn door de organisatie drie stellingen geformuleerd. Deze stellingen zullen één voor één bediscussieerd worden door twee leden van deskundige forum en natuurlijk door de rest van de zaal. Meningen kunnen kenbaar gemaakt worden met de groene JA/Eens-kaart en de rode NEE/Oneens-kaart.

De leiding van de discussie ligt in handen van Kirsten van den Hul. Het panel bestaat uit Marjolein van den Brink (Universiteitsdocent Rechtsgeleerdheid), Caroline Forder (Bijzonder Hoogleraar Rechten van het kind), Margo Kusters (Werkgroep Diversiteit en Participatie, Jonge Democraten), Mieke Aerts (Hoogleraar politieke geschiedenis van gender), Vreer Verkerke (o.a. Gender Education) en Monique de Vries (voormalig staatssecretaris VVD).

Stelling 1: Als Transgenders hun seksexregistratie mogen veranderen, waarom mag iedereen dat dan niet? Over gelijkheid gesproken...

Panel: Marjolein vd Brink en Caroline Forder

De mening van de zaal is verdeeld, merkt discussieleider Kirsten van den Hul al snel. 'Oneens' wordt er gezegd, omdat men dan snel misbruik kan maken van de situatie. Bijvoorbeeld in het geval van criminaliteit: dan verander je na een misdrijf toch gewoon van identiteit? Een ander uit de zaal is het niet met de stelling eens omdat de twee situaties uit de stelling niet te vergelijken zijn. Aan de andere kant zijn er ook bezoekers die het eens zijn met de stelling, 'maar' wordt gezegd, "het hangt er van af van waar je vertrekt. Ik zie het probleem niet, zolang je niet iedere week van sekse verandert."

Als eerste panellid komt Caroline Forder aan het woord. Haar betoog is helder: 'M', 'V' of '-' . Hoe voelt het voor een kind om een 'streepje' te zijn? Ze neemt het publiek mee naar de wereld van schrijver Oscar Wild (Being Ernest), waar de moeder van het vriendinnetje van Ernest zaken vroeg als 'Wat is je inkomen?' en 'Wie zijn je ouders?'. Ernest was gevonden in een handtas op het station. Volgens een ambtenaar die Caroline Forder laatst sprak is een kind met een streepje als een kind in een tas. "Je identiteit," zegt Forder "Wordt niet bepaald door geslacht, maar door de vrouw uit wie je geboren bent en de plaats waar je geboren bent. Deze twee zaken zijn bepalend voor je identiteit".

Dan is het woord aan Marjolein van den Brink. Zij is het niet eens met Forder en geeft aan dat een kind wordt geboren uit ouders, niet uit een moeder. Tegenwoordig kunnen ook mannen zwanger worden. "en ik hoop dat ze dat ook volop gaan doen," voegt ze er stellig aan toe. Van den Brink geeft aan zelf bezig te zijn met onderzoek naar 'de gevolgen van het niet-registreren of onbepaald laten van het geslacht' (een onderzoek voor het WODC/ministerie van justitie).

Er wordt gevraagd waarom iemand eenmalig van geslacht zou willen veranderen. Panellid Mieke Aerts geeft daarop als antwoord dat je bijvoorbeeld als vrouw geen marinier mag worden of op een onderzeeboot mag varen.

De conclusie van Marjolein van den Brink luidt dat ze het niet met de stelling eens is. 'En voor die mariniers kunnen we gewoon actie voeren...' zegt ze met een knipoog.

Dagvoorzitter Kirsten van den Hul geeft het woord aan de zaal. Daar vraagt een bezoeker zich hardop af hoe het is om als kind uit een vader geboren te worden. Wat voor effect heeft dit op een kind?

Kirsten van den Hul rond de eerste stelling af en poneert de tweede stelling.

Stelling 2: Ik wil vrouw (resp. man) blijven. De overheid moet mij garanderen dat dat duidelijk ergens vast staat.

Panel: Vreer Verkerke en Monique de Vries

Er is bij deze stelling slechts één groene JA-kaart te zien, de rest van de zaal houdt stellig een rode kaart omhoog. Toch zijn er enkelen die hun twijfels hebben bij de stelling. Ook vraagt iemand zich af wat de overheid hiermee te maken heeft. Er worden zaken geopperd als praktische punten, bijvoorbeeld de borstkankercontroles. Ook is het voor statistisch materiaal in het kader van seksdiscriminatie van belang om m/v te registreren.

Panellid Monique de Vries krijgt het woord en geeft aan dat we in onze maatschappij overwegend mannen en vrouwen kennen. Juridisch moeten we hetzelfde zijn en waar dat niet is, moeten we alles uit de kast halen om het wel zo te krijgen. Ze geeft aan dat het, met het oog op familiegeschiedenis, belangrijk is dat vrouwen en mannen traceerbaar blijven. Bijvoorbeeld in het geval van een ziekte en familiair belaste ziektes. "Alles wat vrouwen bereikt hebben," zegt de Vries "hebben we

kunnen bevestigen omdat vrouwen traceerbaar zijn.

Voor heel veel zaken is een vermelding zeer waardevol. Hoe doen vrouwen het in de maatschappij? Daarnaast maakt vrouw-zijn deel uit van mijn identiteit."

Iemand in de zaal vraagt zich af of mensen hun identiteit ontleen aan het feit dat zij als vrouw geregistreerd staat bij de gemeente. Een vrouw in de zaal zegt: 'Ik ben vrouw en blijf vrouw. Dat hoeft niet vast te liggen, maar ik wil wel aanspraak kunnen maken op bepaalde (juridische) zaken, juist omdat ik vrouw ben. Dit moet dus ergens bekend zijn.'

Panellid Vreer Verkerke schrijft inmiddels driftig mee, soms laat hij een zucht ontsnappen. De dagvoorzitter merkt zijn irritatie op en vraagt Verkerke te reageren. "Ik hoor heel veel veronderstellingen. Recht en geneeskunde reduceren ons tot man of vrouw. Er zijn meerdere genders mogelijk en twee seksen is een gewelddaad."

De zaal haakt in op het stukje 'overheid' in de stelling: Waarom moet de overheid dat garanderen? We hebben gelijke rechten, dus is registratie in principe niet nodig. Maar ondanks dat we gelijk zijn voor de wet heeft ons dit nog niet veel opgeleverd. Vrouwen verdienen bijvoorbeeld nog steeds minder.

Is meerdere seksen registreren dan de oplossing? Dat maakt het er volgens sommigen uit de zaal alleen maar complexer op. Iemand oppert om basiskenmerken te registreren als 'heeft borsten'. Toch roept dit ook weerstand op. Ras, geloof en huidskleur zijn ook identiteitsbepalende zaken. Maar die staan ook niet in je paspoort.

Wordt de stelling niet opgelost als je achter de stelling zet: '... als ik dat nodig vind?' vraagt iemand uit de zaal zich af.

Volgens Verkerke staat erkenning los van je registratie en geeft het meer mogelijkheid tot discriminatie. Congresspreekster Saskia Wieringa merkt op dat het een 'kip of ei' verhaal is. Waarom is er een vrouwenbeweging? Omdat de registratie zo duidelijk is. Schaf je de registratie af, dan is er ook geen vrouwenbeweging nodig. Maar de beweging is wel nodig om de afschaffing tot stand te brengen. Als je registratie afschaft, dan verdwijnt daardoor de ongelijkheid niet. Ongelijkheid wordt meer onzichtbaar en daardoor wellicht juist moeilijker te bestrijden. Ongelijkheid bestrijden vergt generaties. Registratie afschaffen kan gedurende die generatielange verandering een hulpmiddel zijn om dit te versnellen.

Stelling 3: De overheid heeft niets met mijn geslacht te maken, net zo min als met mijn geloof (of niet geloof) en met mijn afkomst of huidskleur. Iedereen is gelijk voor de wet.

Panel: Mieke Aerts en Margo Kusters

Ook bij deze stelling is de mening van het publiek verdeeld. "In een ideale samenleving niet," wordt gezegd, "maar zover zijn we nu nog niet. Dus voorlopig ben ik tegen."

De zaal vraagt zich af hoe onderzoek naar seksediscriminatie mogelijk is en hoe je kunt bepalen of er gelijke behandeling is, wanneer de overheid niet op de hoogte van je geslacht is. Toch kan dit, zegt een ander, in een onderzoek waar het relevant is, worden meegenomen, alleen wordt het dan wat ingewikkelder. Overigens gebeurt het al in veel onderzoeken.

Welke plek is er voor mensen die zich niet bij 'man' of 'vrouw' thuis voelen? Saskia Wieringa geeft aan dat er in Thailand maar liefst 26 'categorieën' zijn. Margo Kusters (panellid) geeft aan dat de Jonge Democraten al die hokjes maar ingewikkeld vinden. "Nee, we zijn niet voor afschaffing, maar hoe zorg je dat mensen die zich niet thuis voelen in een M of V hokje een plek hebben? Een derde hokje?" Dit is volgens de zaal geen structurele oplossing want, zo wordt er geredeneerd, in het derde hokje moet iedereen zich thuis voelen.

Als iedereen zich thuis voelt in dat hokje, waarom zou je de andere hokjes dan nog hanteren? Dan vallen alle categorieën dus weg.

Panellid Mieke Aerts geeft aan dat veel ongelijkheid gewoonweg niet te registreren valt, maar dat het tóch erg leeft. "Door je te organiseren als vrouwen, zoek je een probleem op dat je eigenlijk aan het bestrijden bent. We kunnen beter, ander (en kostbaarder) onderzoek doen dan registratie, om ongelijkheid te bestrijden." Voorzitter Mieke van der Burg vult haar aan: "Waarom is sekse geen privacygevoelig item? Dan heb je het probleem in feite opgelost. Registratie is dan alleen mogelijk daar waar het ook nodig en nuttig is. Het Besluit gelijke behandeling geeft bijvoorbeeld al specifieke gevallen aan wanneer sekseonderscheid nodig is. Doe het alleen daar waar het nodig en nuttig is."

De dagvoorzitter geeft het woord aan de zaal, waar een bezoeker zegt dat we de overheid niet uit kunnen sluiten. "In de letter zijn we gelijk, maar in de praktijk niet. We hebben de overheid hard nodig om sekseongelijkheid en -discriminatie tegen te gaan en we moeten dus met de overheid te maken hebben. Draai het probleem niet om!" Een reactie die op applaus van de zaal kan rekenen.

"We hinken op twee gedachten," gaat een ander verder, "ik wil niet dat de overheid zich met me bemoeit vs. de overheid moet nuttig beleid maken. Voor nuttig beleid is onderzoek nodig. De vraag is niet 'registreren of niet' maar 'waar gebruik je het voor'.

VVR Voorzitter Mieke van der Burg stelt dat we alleen daar moeten registreren waar het echt nuttig en nodig is. Dan valt het ook te controleren. Saskia Wieringa haakt hierop in door te wijzen op het gevaar van registreren: in Indonesië moet geloof worden geregistreerd. Als je opgeeft dat je atheïst bent, dan kun je meteen voor twee jaar de gevangenis in, omdat dat strafbaar is. Registreren is soms dus rondt gevaarlijk en leidt vaak tot discriminatie.

De zaal is het hiermee eens, maar geeft ook aan dat je in sommige gevallen in de macht van de overheid bent en dat er situaties zijn waar het m/v onderscheid wel relevant is. Bijvoorbeeld in een gevangenis of psychiatrisch ziekenhuis.

Tevens wordt er in de zaal de mogelijkheid geopperd om mensen zelf de vrijheid te geven om hun geslacht te melden. Het geslacht blijft in alle gevallen relevant, maar niet de registratie daarvan. Ook wordt er even ingehaakt op een niet-juridisch aspect: het verschil tussen biologische kenmerken en gedragskenmerken. Je hebt immers mannelijke vrouwen, vrouwelijke mannen, mannelijke mannen etc. Waar hangt je genderidentiteit vanaf? Ook al registreer je het niet, dat wil niet zeggen dat je dan je man- of vrouw-zijn verliest.

Dagvoorzitter Kirsten van den Hul sluit de interessante en veelzijdige discussie af en bedankt het panel en de zaal voor het delen van hun mening.

17.00-17.15 Afsluiting door Mieke van der Burg

Tot slot is het woord aan Mieke van der Burg. Het afscheidswoord zou door Catelene Passchier, uitgesproken worden. In het ILO-bestuur waarin zij zitting heeft en dat in Genève vergadert, zijn grote problemen waardoor zij vandaag niet terug kan zijn.. Catelene vindt het bijzonder jammer dat zij niet aanwezig kan zijn, als kleindochter van Clara Wichmann, als een van de vijf oprichters en als vicevoorzitter van de FNV. Zij waardeert de vereniging zeer.

Mieke van der Brug neemt de gelegenheid om iedereen te bedanken: de sprekers, de forumleden, de dagvoorzitter, de leden van de Lustrumcommissie, de twee ondersteuners en natuurlijk de bezoekers van het congres. Daarnaast benadrukt ze de mogelijkheid de VVR financieel te ondersteunen en om lid te worden van de vereniging.

17.15 –18.30 Borrel

Het congres wordt afgesloten met een gezellige borrel en een hapje en drankje. Ook is er live pianomuziek, die in de prachtige zaal goed tot zijn recht komt. Tijdens de reünie-achtige borrel hebben de bezoekers kans om nog even na te praten.

Ervaringen

Bezoekers

Tijdens de borrel wordt er geanimeerd nagepraat over de middag. Bezoekers typeren het congres als interessant en positief. Ze geven aan dat het goed is dat beide kanten van het verhaal aan bod kwamen en dat het goed is dat er oprecht twijfels zijn. “Het is een mooi onderwerp en het is goed om er over na te denken. De consequenties van een beslissing kunnen verstrekkend zijn.” Daarnaast weten de bezoekers ook dat er nog flink wat werk aan de winkel is. “Er ligt nog een behoorlijke uitdaging op het gebied van dit onderwerp. Ik vind het van lef getuigen dat de VVR juist dit onderwerp aansnijdt.” De discussie viel in goede aarde en werkt gekenmerkt door respect. Bezoekers waren dan ook lovend: “De discussie was mijn favoriete onderdeel. Op een leuke manier argumenten leveren, belangen behartigen. Ja, hier kan ik wat mee!” Daar waar de een de presentatie van de sprekers erg goed vond, zei een ander dat het hier en daar wat minder algemeen mocht.”

Dagvoorzitter

“Het was een leuke en verrassende dag!” start Kirsten van den Hul enthousiast. “Er was een grote diversiteit aan meningen en een zeer breed publiek. De leeftijd liep flink uiteen, evenals de professionele achtergrond van de bezoekers. Ik vond het spannend dat er op de inhoud werd gediscussieerd. Dat verliep zeer beschaafd en respectvol. Ik vond de discussie dan ook van hoog niveau. Uiteindelijk was er geen gedeelde conclusie, maar dat is eigenlijk alleen maar mooi en dat past ook bij het onderwerp.

Colofon

Teksten: Tekstbureau Moor (www.tekstbureaumoor.nl)

Foto's: Tomas Mutsaers